

Zhodnocení šlechtitelského programu

plemeno hafling v České republice za období 2008 - 2012

Chovný cíl:

Chovným cílem je výkonný, malý **kůň univerzálního** použití, s harmonickou, silnou, korektní stavbou těla se všemi částmi ve správné rovnováze, s klidným temperamentem a s dobrým charakterem, snadno krmitelný a pevného zdraví.

Právě pro tyto svoje vlastnosti je vynikajícím typem malého koně univerzálního použití, vhodným pro všechny druhy sportovního, rekreačního ježdění i vozatajství, rehabilitačního ježdění, prací v zemědělství a lesnictví i jako kůň služební.

Chovný cíl je zabezpečován **metodou čistokrevné plemenitby** s cílem šlechtit koně s maximálním 1,56% podílem arabské krve. (přechodné období do r. 31. 12. 2016)

Tělesné míry:

Klisny Hřebci

KVH

138 – 150 cm 142 – 150 cm

O. Hol

min. 17,5 cm

min. 18,5 cm

Výška může být překročena, pokud jsou současně splněny ostatní požadavky na exteriér dle chovného cíle. V tomto případě však rozhoduje o zařazení do PK RPK.

Početní stav populace

V posledních pěti letech počet koní plemene hafling v ČR stále stabilně mírně roste. Jednak to bylo způsobeno rostoucím počtem narozených hříbat, zároveň v tomto období výrazně přibýlo nákupů kvalitních plemenných koní v zahraničí. **V budoucím období** je ale nutné čekat spíše stagnaci, protože počty narozených hříbat se v současnosti kvůli špatné situaci na trhu poměrně výrazně snižují.

Vývoj populace plemene hafling v ČR v letech 2008 – 2012

Tab.č.1

Rok	Hřebci v Chovu z PK	Klisny v PK	Ostatní	Celkem
2008	32	491	702	1225
2009	34	529	806	1369
2010	35	523	836	1394
2011	35	580	972	1587
2012	36	618	991	1645

Počty narozených hříbat v letech 2008 – 2012

Tab.č.2

Rok	Počty narozených hřebečků	Počty narozených klisen	Celkem
2008	69	71	140
2009	65	75	140
2010	86	70	156
2011	84	51	135
2012	44	38	82

Chovná populace

Plemenní hřebci

Počet plemenných hřebců hafling je v České republice dlouhodobě spíše vyšší, než by bylo vzhledem k velikosti populace klisen třeba. Zároveň je ale nutné říci, že v posledních cca čtyřech letech se v České republice začali objevovat výrazně kvalitní plemenníci importovaní ze zahraničí, kteří by kvalitu populace v České republice měli zlepšit ve všech ohledech. Díky zavedení změn a zpřísnění šlechtitelského programu a Řádu plemenné knihy v roce 2010 jsou do chovu zapisováni jen hřebci odpovídající standardům vyspělých chovatelských zemí Evropy.

Artist L moderní typ a N Mates starý typ.

Hlavní změna je tedy nejen v exteriéru – větší ušlechtilost, ale i užitkovém, kdy od dříve koně typu tažně- soumarského je dnes odklon a je poptávka po koni všestranně užitkového s vynikajícím charakterem a pevného zdraví. Tento současný požadavek trhu vede právě i ke změně ve šlechtění, který je respektován všemi členskými zeměmi HWZS.

Plemenné klisny

V roce 2012 bylo do plemenné knihy zapsáno celkem 57 klisen, z toho celkem 22 jich komise zapsala do hlavního oddílu PK. Celkem 24 klisen bylo ze zahraničního chovu, z toho šest jich bylo zapsáno pouze na základě hodnocení a zápisu do PK v zahraničí.

Přehled počtů zapsaných klisen v letech 2008 – 2012

Tab.č.3

Rok	HPK	PK	PPK	Celkem
2008	17	17	4	38
2009	10	18	4	32
2010	6	14	9	29
2011	15	26	11	52
2012	22	25	10	57

Zpřísněná selekční kritéria zorientovala chovatele v plemenitbě tak, že jsou vyhledávání k připouštění moderní typy hřebců, snížil se jejich počet a díky používání umělé inseminace se poměrně rychle zkvalitňuje chovná populace klisen, která je dokumentována vyšší počtem zařazovaných klisen do HPK.

Zkoušky výkonnosti

Zkoušky výkonnosti jsou povinné pro plemenné hřebce, pro klisny jsou zatím nepovinné, ale jsou jednou z podmínek zařazení do akceleračního programu.

Vývoj počtu koní na ZV v letech 2008 – 2012

Tab.č.4

Rok	Po sedlem	V zápřeži	Celkem
2008	13	4	17
2009	7	4	11
2010	8	0	8
2011	15	2	17
2012	19	4	23

Finanční dotace ZV a jejich vykonání jako podmínka pro zařazení do akceleračního programu orientuje chovatele k jejich účasti, jejich nárůst dokumentuje tab. č. 4.

Akcelerační program

Podmínky pro zařazení do akceleračního programu byly při úpravě šlechtitelského programu a Řádu PK v roce 2010 výrazně zpřísněny. Podmínkou pro zařazení klisny je hodnocení exteriéru známkou minimálně 7,6 bodu, zařazení do HPK, úspěšné absolvování zkoušek výkonnosti a maximální podíl 1,56 % cizí krve z dostupného rodokmenu. Pro hřebce platí požadavek na minimálně 8,0 bodů

za exteriér a nulový podíl cizí krve ze šestigeneračního původu. Absolvování ZV je podmínkou pro všechny hřebce.

Národní šampionát mladých klisen a další výstavy a akce

V rámci celostátní výstavy koní pořádané ASCHK CR je vždy organizován národní šampionát mladých klisen plemene hafling. Zúčastňuje se ho průměrně 13 nejlepších klisen, ze kterých jsou i vyhlašovány nejlepší klisny českého chovu. Kromě toho probíhají každoročně tři regionální výstavy speciálně organizované pro plemeno hafling – pořadateli jsou privátní organizace a SCHH CR. SCHH CR také spolupořádá MČR malých koní v Hodějicích a Vrchovanech, kde se hodnotí sportovní výkonnost malých plemen (hafling, hucul, ČSP) v kombinovaných disciplínách sedlových i záprahových. Největší sportovní akcí roku 2012 byla účast pěti českých reprezentantů na Evropském mistrovství haflingů ve sportovních disciplínách, které se konalo v srpnu v rakouské Stadl Paura. Naši soutěžící se zapojili v disciplínách drezura, parkur a western.

Zahraniční spolupráce

Asociace svazů chovatelů koní je coby organizace pověřená vedením PK haflinga členem Evropského svazu chovatelů haflingů, jehož cílem je harmonizace šlechtění plemene na evropské úrovni. V roce 2013 se zároveň stala řádným členem Světové federace, která vznikla spojením světového a evropského svazu a měla by pokračovat v jejich práci v celosvětovém měřítku.

Zhodnocení šlechtitelského programu

Vstup a členství nejdříve do evropského a nyní i do nově založeného světového svazu chovatelů haflingů (HWZS) přineslo nejen úzkou spolupráci v upřesnění a definování chovatelského cíle, ale hlavně spolupráci na bázi získávání špičkového plemenného materiálu jak z Itálie, tak Rakouska. Rovněž posuzování plemenných koní nejlepšími posuzovateli z Itálie na šampionátech v ČR vede ke zlepšení orientace v chovu a chovatelům v rámci komentovaného hodnocení vysvětlováno, jak dál postupovat ve šlechtění. Domácí populace, která vznikala hlavně dovozem levných jatečných koní z Rakouska a Itálie, tedy vyřazených koní, se vyznačovala exteriérovou nevyrovnaností, poměrně velkou hrubostí, špatnou mechanikou pohybu a jednostrannou užitkovostí – většinou tažnou a hlavně nekompletními rodokmeny. Ani v jejich známém rodokmenu se neobjevovali špičkoví světoví plemeníci nebo klisny – matky rodin. Rovněž zastoupení arabské krve v rodokmenech bylo poměrně různé a většinou vyšší jak 1.56%. Již v té době (80. – 90 léta) bylo však ve středu chovu haflingů v Ebbsu prosazováno zastoupení 0% OX krve a tito koně byli nazýváni čistokrevní haflingové.

V Německu naopak byl šlechtěn hafling s vysokým podílem arabské krve (30% a více) pro sportovní využití – tzv. ušlechtilý hafling (edel hafling). Dosažitelnost koní pro naše chovatele byla přirozeně lehčí v Německu, hlavně pro nižší ceny a tradičně bližším komerčním kontaktům. Úroveň šlechtění v té době v ČR byla výrazně ovlivněna i velmi nízkou chovatelskou erudicí majitelů, kteří si tyto koně pořizovali jen jako hobby doplněk svých rekreačních aktivit. Teprve nástupem nového vedení ve svazu (SCHH CR) v devadesátých letech přišla nová orientace chovu na autochtonní území tohoto plemene (Itálie). Přednášky, diskuse, zahraniční zájezdy, výstavy, publikační a osvětová činnost vedla ke zvýšení odbornosti a hlavně orientaci chovatelů v chovu tohoto plemene. Ta vedla i k požadavku zajištění kvalitních plemenů a sami chovatelé při nákupu klisen v zahraničí vyžadovali konzultaci RPK. Nákup vysoce kvalitních plemenů jako Artist L, Nibelung, Andiamo, Ahnherr aj. a jejich

zařazení do inseminace vedlo k velmi rychlému zkvalitnění populace, protože pokryli hlavní část připouštěných klisen. Hřebcem Artist L např. v roce 2010 a 2011 bylo inseminováno na 108 klisen z 381 celkem zapouštěných! Tato populace se vyznačuje hlavně zlepšením exteriérových znaků nejen v typu, ale hlavně v ušlechtilosti, mechanice pohybu, užitkovou všestranností, charakterem, barvou (je požadován tzv. zlatý ryzák), eliminací bílých odznaků na končetinách, barevných žíní ve hřívě a ocasu (jsou požadovány jen bílé), výraznosti kohoutku a tím zlepšení pohybu předních končetin. Selekcí na suchost končetin se daří i zlepšovat utváření hlavně hlezenního kloubu, kde se často vyskytují křížové nálevky. Nebyly zaznamenány genetické vady.

V rámci ZV se zatím ne zcela daří chovatelům vždy prezentovat užitkové vlastnosti předvedených koní pro malé zkušenosti ve výcviku a jezdeckých či vozatajských schopností. Trenérská úroveň při výcviku a předvádění užitkových vlastností koní není však nedostatkem jen u chovatelů haflingů, ale problémem celonárodním.

Zveřejňování výsledků chovatelské práce a propagace plemene

Jako hlavní informační kanál pro chovatele haflingů v ČR fungují webové stránky SCHH (www.haflingove.cz) a ASCHK ČR (www.aschk.cz). Dále jsou informace zveřejňovány v médiích věnovaných koním obecně – servery Equichannel, Distanc, časopisy Koně, Jezdectví apod. Zde je hlavním cílem informovat i další případné zájemce o chov plemene.

SCHH dále využívá komunikaci se členy svazu pomocí Facebooku a e-mailové komunikace. O aktivitách svazu také zveřejňuje informace v italském časopisu Haflinger Info.

Závěr: Metody plemenitby vedou ke zlepšování chovné populace a naplňují požadavky chovného cíle.

Zpracoval: MVDr. Jaroslav Dražan, Ing. Veronika Jeniková, 2013.